

Mezi mořem a pouští

Nové marocké město Dachla se má stát centrem obchodu se subsaharskou Afrikou.

REPORTÁŽ
str. 10–11

FINTECH REVOLUCE

Jak technologické objevy a inovace mění tradiční finančnictví? Čtěte v novém magazínu E15 Premium.
Právě v prodeji.

➔ CZK/EUR • 27,020/0,000 Kč ➔ CZK/USD • 25,129/+0,025 Kč ➔ PX • 979,81/−0,10 % ➔ EURO STOXX 50 • 3440,76/−0,22 % ➔ ZLATO • 1232,40 \$/+0,23 %

KOMENTÁŘ: DVOJEDINÝ MARTIN NA VLNĚ EUFORIE / str. 14

Krátce

ODA láká nové členy na lístky do akvaparku

Občanská demokratická aliance, v jejímž čele stojí miliardář Pavel Sehnal, se potýká s nedostatkem členů. S nábořem nováčků jí mají pomoci makléři pojišťovací společnosti. Za příspěvek dvě stě korun ročně mohou lidé zdarma dostat vstupenku do akvaparku. **str. 3**

Reklamní trh přišel o desítky milionů

Zahraniční on-line sázkové a kasinové firmy od začátku roku výrazně omezily reklamu v tuzemských médiích. Uchazeči o vstup na český trh si nelegální propagaci nechtějí komplikovat získání národní licence. **str. 5**

Veřejný sektor nakoupil přes PXE více energie

Objem energie, kterou obce a veřejné organizace nakoupily prostřednictvím pražské energetické burzy PXE, loni vzrostl o 48 procent. Na celkových tržbách burzy se aukce pro konečné odběratele podílejí desítky procenty. Přes PXE loni obchodovala i největší česká města Praha a Brno. **str. 6**

Trhy věří robotům

Akcie společností produkujících **robotické systémy s umělou inteligencí** jsou na historických maximech. Jejich hodnota za poslední rok vzrostla o téměř **třetinu**. Posilují **dvakrát rychleji** než zbytek trhu.

32

procent

 twitter.com/e15news

MICHAL ŠNOBR:

Britové jako silný a nezávislý národ mají intuitivní pud sebezáchovy. Teď je to bude bolet, ale poradí si.

TRHY A SVĚTOVÁ EKONOMIKA / str. 7

9 771803 454307 1 7 3 2 2

Zápisník
Jaroslava Bukovského

Tři podoby konce

„Dříve než se nadějeme,“ takový termín uvolnění kurzu koruny nevyklučuje samozvaný osmý člen bankovní rady ČNB Miloš Zeman. Jelikož se ve svých slovech opřel o rozhovor s guvernérem Rusnokem, není jasné, zda jde pouze o pošetilost starého pána, nebo o sofistikovanou komunikaci centrálních bankéřů. Zeman si pustil pusu na procházku jen pracovní den poté, co se jiný, tentokrát reálný radní ČNB, nechal slyšet, že by okamžik uvolnění koruny naopak ještě dále posunul. Konkrétní termín ukončení intervencí Zeman nenadhodil. „To už ponecháváme na rozhodnutí vedení ČNB,“ ukončil svou bankéřskou řeč prezident.

Ruský automobilový průmysl prožil symbolickou smrt. Výkladní skříň umu ruské alternativy zlatých ručiček, stroj přeživší jakýkoli zeměpisný i politický terén, auto stírající třídní, názorové a snad i genderové rozdíly, jediná materializovaná ikona (ex)sovětské národní spolehlivosti, poslední místo na zemi, kde zitra znamená dnes. To všechno už nebude mít opravdového následníka. Zemřel konstruktér kultovního teréňáku a jediného konkurenceschopného produktu ruského automobilového průmyslu jménem Lada Niva.

Na lepší časy se prý naopak blýská na pásech PSA. Díky spojení s Opalem prý už bude mít skupina dostatečný rozsah na to, aby pohltila svět. Nebýt státní pomoci během krize, svět by naopak už dávno pohltil PSA. Snad bude mít světu skupina konečně co nabídnout.

Protagonisté dne

Pavel SEHNAL
PŘEDSEDA ODA

Nábor nových členů strany lze řešit různě. ODA na to jde přes nabídku volných vstupenek do akvaparku Čestlice.

str. 3

Adriana KRNÁČOVÁ
PRAŽSKÁ PRIMÁTORKA

Problémy související s výstavbou komplexu Blanka nekončí. Praha dostala od ÚOHS pokutu za chyby v tendru na Trojský most.

str. 4

Radim JANČURA
MAJITEL STUDENT AGENCY

Jeho přepravní skupina získala loni od státu na dorovnání povinných slev pro studenty, děti a invalidy 109 milionů, nejvíce ze všech.

str. 5

Foto: tisk

OPUŠTĚNÁ A ZANEDBANÁ. Vítkovická Aglomerace, lidově zvaná hrdkovna, čeká na novou příležitost a využití. Bude to stát miliony. Komín na obrázku je nejmohutnějším v Česku. V patě dosahuje průměru zhruba 15 metrů s mocností stěny dva metry a jeho hmotnost se pohybuje kolem 10 000 tun.

Ekologické škody zatěžují státní kasu, likvidace vážne

■ Ani po čtyřiceti letech od listopadu 1989 nebude republika úplně „čistá“. Na celkovou sanaci území, která zamořily bývalé národní podniky, vydá stát stovky miliard.

Jana Havligerová

V Česku existují desítky míst zatížených ekologickými škodami, v evidenci ministerstva financí je momentálně 158 firem, u nichž se stát zavázal, že na své náklady škody odstraní. Celkové finanční garance na tyto smlouvy činí 153 miliard korun, a i když z této sumy bylo odčerpáno už jedenapadesát miliard, práce postupují velmi pomalu. Ministerstvo financí teď představilo nový plán, jak se starou zátěží vypořádat.

Cílem ministerstva financí, jak včera uvedl jeho šéf Andrej

Babiš, je od letoška deset až dvanáct let investovat na odstranění starých zátěží zhruba tři miliardy korun ročně a poté až 4,5 miliardy. Poslední zakázka by se měla vypsát na podzim 2026.

Rezort se primárně hodlá soustředit na lokality, kde je před zahájením sanačních prací nutné zabránit, aby se zamoření dál šířilo. Takových míst bylo v roce 2013 třiadvacet a stát na ně vyplatil přes 38 milionů korun. Nyní jejich počet klesl na jedenáct, náklady na jejich ozdravení přijdou na dvanáct milionů.

„Mezi nejdražší lokality s evidovaným ochranným sanačním čerpáním patří koksovna Jan Šverma s ročními

náklady 4,8 milionu korun, její sanace bude zahájena v roce 2019. Největší zakázkou zadanou letos pak bude ozdravení Aglomerace Vítkovice,“ uvedl včera náměstek ministra financí Ondřej Závodský.

K akcím, na které stát bude muset vydat stovky milionů, patří sanace lokalit OKD nebo Distribučního centra Bohumín společnosti Benzina. Ekologické škody vznikly při hospodaření průmyslových či zemědělských podniků, těžbě surovin nebo činnosti armády před listopadem 1989. Při privatizaci státního majetku v devadesátých letech se stát smluvně zavázal, že škody na své náklady odstraní, a novým majitelům podniků poskytl garance.

Mezi nejdražší lokality určené k sanaci patří koksovna Jan Šverma s ročními náklady

4,8
milionu korun.

Zemědělský diplomat vyrazí do Libanonu a USA

■ Speciální vyslanci mají podpořit vývoz českých potravin i zemědělské techniky. V zahraničí jich bude už šest. Konkurs na agrárního diplomata pro Japonsko musí být vypsan znovu.

Tomáš Stingl

Do světa letos vyrazí nejméně dva noví zemědělské diplomaty. „Do USA v řádu několika měsíců, v případě Libanonu se předpokládá výjezd do konce třetího čtvrtletí,“ upřesnila mluvčí ministerstva zemědělství Markéta Ježková. Konkurs na místo v Bejrútu vyhrál Petr Sochor, jenž má zkušenosti ze zahraniční kanceláře CzechTrade v Egyptě. Post v USA získal Petr Ježek, který dosud pracoval na ministerstvu zemědělství.

Libanon je velkým dovozcem mléčných výrobků. „Výzvu jsou i USA, kde se už

například uplatnil výrobce destilátů Rudolf Jelínek nebo značka Emco,“ podotýká Dana Večeřová, mluvčí Potravinářské komory ČR. Další agrární diplomat měl vyrazit do japonského Tokia. Vítěz konkursu se ale nakonec místa vzdal. Bude vypsané nové výběrové řízení. „Reálný nástup se tedy dá očekávat spíše koncem roku,“ odhaduje Markéta Ježková.

Roční náklady na jednoho zemědělského diplomata jsou zhruba 3,5 milionu korun.

První čtyři už začali loni pracovat v Rusku, Srbsku, Číně a v Saúdské Arábii. V Rusku se podařilo dohodnout dovoz násadových vajec, chystá se promoacke českých vín. V Srbsku pokračovala jednání o dodávkách tankového piva, které tamější legislativa zatím nezná a prodej zneumožňuje. Do Saúdské Arábie půjdou zkušební dodávky minerálek a sladových nápojů. V čínském Pekingu se chystá noc českých nápojů nebo týden české kuchyně.

O jaké potraviny je v cizině zájem?

- Libanon – český vývoz tam vede sušené mléko. Země poptává minerální vody, cukrovinky, pečivo a také potravinářské technologie.
- USA – v kurzu jsou bioprodukty a zdravá výživa. Šance jsou s košer potravinami pro židovskou komunitu. 50 procent Američanů pije energetické drinky a spotřeba roste. Zájem je o technologie pro minipivovary.
- Japonsko – dováží 60 procent potravin pro svých 126 milionů obyvatel. Ročně je to import za 1,5 bilionu korun. V ČR kupuje zatím hlavně pivo, víno, chmel, mák, mražené jahody a konzervovanou zeleninu.

ODA nakupuje členy. Šéf strany je láká na vodní radovánky

Pavel Otto

Kuriózní způsob vybudování členské základny zvolila obnovená Občanská demokratická aliance v čele s podnikatelem Pavlem Sehnalem. S náborovou kampaní jí pomohou makléři pojišťovací firmy Total Brokers. Za vstup do partaje budou nabízet bezplatné radovánky v Aqua Palace Praha, který předseda ODA vlastní.

Důvodem je mimo jiné to, že miliardářova snaha přemluvit ke spolupráci někdejší zakladatele strany Daniela Kroupu a Pavla Bratinku nevyšla. Nové ODA chybějí političtí lídři.

„Každý nový člen po zaplacení symbolického ročního členského příspěvku dvě

stě korun dostane zdarma celodenní rodinné vstupné do Aqua Palace Praha. Pan Sehnal se novým členům rozhodl tímto způsobem poděkovat,“ řekl ke spuštění kampaně mluvčí ODA Milan Řepka.

Kromě vstupenky budou makléři lidem dávat přihlášky a letáky s programovými prioritami a stanovami. „Považuji za logické, že jsme své služby ODA nabídli. Máme v této věci uzavřený standardní obchodní vztah, jehož předmětem je nabídka a administrace vstupu do této politické strany,“ uvedl šéf pojišťovací společnosti Jaroslav Čížek.

Sehnal oprávil značku kdysi vládní ODA minulý září, kdy ji nechal zapsat do rejstříku politických stran a hnutí

ministerstva vnitra. Oficiálně zahájila činnost koncem ledna a má totožnou adresu jako Sehnalova SPGroup, jejíž výkonný a obchodní ředitel jsou ve vedení strany.

„Důvod k použití názvu ODA je ten, že se velmi zjednoduší komunikace s občany. Nemusím nikomu staršímu než 35 let vysvětlovat, co je ODA. Každý automaticky, intuitivně vnímá, že jde o pravicovou politiku,“ míní Sehnal.

To je také důvod, proč chce nová ODA na tu původní navázat konzervativně-liberálním programem. I když uskupení bude letos kandidovat do Poslanecké sněmovny, jeho hlavním cílem je úspěch v komunálních volbách v roce 2018.

Krátce

Zaorálkův úřad měl chyby v účetnictví

Ministerstvo zahraničních věcí vedlo v roce 2015 nesprávné, neúplné, neprůkazné a nesrozumitelné účetnictví. Vyplývá to z kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu, podle kterého byly chyby významné. Nesprávnosti činily zhruba 2,7 miliardy korun. Ministerstvo s nálezy NKÚ souhlasí.

Janoušek byl obviněn kvůli firmě Chambon

Policie obvinila lobbistu Romana Janouška kvůli transakcím kolem společnosti Chambon, která zajišťovala krevní testy. Uvedla to Česká televize. Janoušek byl obviněn z legalizace výnosů z trestné činnosti. On a jeho čtyři spolupachatelé měli získat prospěch 176 milionů korun.

Českem projede vojenský konvoj

V sobotu a v neděli bude Českem projíždět konvoj amerických a britských vojáků. Na 550 lidí a 125 vozidel se bude přesouvat z Německa do Polska. Budou tam působit v rámci snahy NATO o posílení svých výhodných členů, takzvané Enhanced Forward Presence (Posílené předsunuté přítomnosti). /čtk/

266878/18

INZERCE

NOVÉ BYTY

u přírodního parku a budoucí stanice metra
Praha 4 – Kamýk

NOVÁ ETAPA
PRODEJ ZAHÁJEN

- ↑ naproti přírodnímu parku Modřanská rokle
- ↓ plánovaná stanice metra linky D přes ulici – vynikající dopravní dostupnost
- ↗ efektivní úsporné domy **B**

Garantovaná
HYPOTÉKA
pro všechny
1,89%
max. p.a.

Zprostředkovatelem úvěru je společnost CENTRAL GROUP a.s. Příklad: výše úvěru 2.000.000 Kč, doba trvání 30 let, celkový počet splátek 360, měsíční splátka 7.283 Kč, pevná úroková sazba po dobu pěti let 1,89% p.a., RPSN 2,07%, celková částka splatná spotřebitelem 2.621.830 Kč. Poplatky související s úvěrem: zdarma poskytnutí hypotéky, zdarma měsíční vedení běžného účtu, zdarma vedení a správa hypotéky, zdarma ocenění nemovitosti, druhé čerpání 500 Kč. S hypotékou Vám dále vzniknou následující náklady: požadované pojištění nemovitosti, poplatek banky za odeslání pokynů k výmazu záložního práva a dalších práv z katastru nemovitosti při ukončení hypotéky ve výši 500 Kč společně s náklady na řízení u katastru nemovitosti v předpokládané výši 1.000 Kč. Úvěr je zajištěn záložním právem k nemovitosti.

226 222 222

www.central-group.cz

**CENTRAL
GROUP**

Chyby v tendru na Trojský most vyjdou město draho

■ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže udělil Praze jedenáctimilionovou pokutu, protože v Troji postavila jiný most, než byl v původním návrhu.

Spory kolem tunelového komplexu Blanka, jehož součástí je i Trojský most, neberou konce. Praha dostala od antimonopolního úřadu pokutu 11 milionů korun za chyby ve veřejné zakázce na výstavbu mostu v Troji, Magistrát podle úřadu připustil podstatné změny podmínek stanovených ve smlouvě o dílo, což je v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách.

Podle úřadu Praha rozšířila původní zakázku o stavební práce spočívající v realizaci nového Trojského mostu, a to bez použití jakéhokoli zákonem stanoveného druhu zadávacího řízení. Tím vyloučila soutěž mezi firmami.

„Realizován byl zcela jiný most, který neodpovídá pů-

vodnímu návrhu vizuálně ani cenově. Původní návrh Trojského mostu v hodnotě téměř 500 milionů korun byl změněn a realizován byl mimořádně konstrukčně složitý a světově unikátní nový Trojský most, jehož cena za realizaci byla navýšena téměř o jednu miliardu korun,“ uvedl předseda ÚOHS Petr Rafaj.

Podle mluvčího pražského magistrátu Víta Hofmana byla stavba Trojského mostu historickým pozůstatkem. „Praha s rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže nesouhlasí a bude proti němu podávat žalobu. Tou se budeme snažit vyměřenou částku alespoň minimalizovat,“ sdělil.

Úřad se zakázkou zabýval opakovaně. Aktuální rozhodnutí je konečné, názor svých podřízených potvrdil předseda ÚOHS Petr Rafaj.

Už rada hlavního města pod vedením Tomáše Hudečka (nyní nestraník, v klubu TOP 09) tvrdila, že firma Metrostav staví jiný most, než který byl vyprojektován. Nemůže jí proto proplatit faktury. A z toho důvodu také hlavní město

KRÁSNOU, ALE PROBLÉMOVÝ. Původně plánovaný most přes Vltavu měl stát o miliardu korun méně.

vyvolalo arbitráž. Arbitrážní soud rozhodl, že Praha má Metrostavu požadovanou částku zaplatit.

Tunel Blanka, jehož stavbu zadala politická garnitura pod vedením primátora Pavla Béma

(ODS), měl být zprovozněn v roce 2011. Projekt se prodražil minimálně o šest miliard korun. Rozhodčí soud už řešil spory Prahy se stavební firmou Metrostav. Šlo o částky v řádu miliard korun. /čtk/

Krátce

Občané v Praze 5 určí kam investovat

Obyvatelé Prahy 5 budou moci rozhodnout, jak radnice využije pět milionů korun z rozpočtu. Návrhy projektů mohou lidé i spolky zasílat radnici od 1. dubna do poloviny května. Vybrané projekty budou uskutečněny letos, nejpozději v roce 2018. Na jeden projekt bude moci být užit maximálně milion korun.

Petřinská lanovka je mimo provoz

Lanovou dráhu z pražského Újezdu na Petřín čeká pravidelná jarní revize a příprava na letní sezonu. Mimo provoz je od všerejška skoro tři týdny, znovu se rozjede v sobotu 8. dubna ráno.

V listopadu začne oprava malešické polikliniky

Poliklinika Malešice se začne opravovat letos v listopadu. Opravy budovy, které se budou provádět po částech, potrvají dva roky. Praha 10 uzavře memorandum s nájemcem, že na opravu přispěje 40 milionů korun. Dokument včera schválili zastupitelé Prahy 10. /čtk/

portál nového životního stylu

flowee®

www.flowee.cz

Reklamní trh přišel o desítky milionů

Uchazeči o vstup na český sázkový trh si předčasnou propagací nechtějí komplikovat získání licence.

Dušan Kütner

Zahraniční on-line sázkové a kasinové firmy od začátku roku podle odhadů trhu výrazně omezily reklamu v tuzemských médiích. Vedou je k tomu hlavně dvě věci. Nové zákony o hazardu považují prezentaci subjektů bez české národní licence za nelegální. Zároveň zahraniční firmy, které o licenci žádají, nechtějí stát „provokovat“ a působit si komplikace při jejím získání. Reklamní trh tak přišel ze

strany zahraničních on-line sázkovek a kasin řádově o desítky milionů korun.

„V současné době se reklama zahraničních sázkových kanceláří objevuje velmi zřídka, na některých serverech v podstatě vymizela,“ říká šéf Asociace provozovatelů kurzového sázení sdružující největší tuzemské firmy v oboru Marek Herman.

Profesní sdružení přitom monitoruje reklamní aktivity zahraniční konkurence bez české licence již několik let,

a také díky jeho aktivitě bylo do února zablokováno nebo odstraněno více než tisíc reklam.

Reklama zahraničních sázkovek se teď objevuje velmi zřídka, z některých serverů v podstatě vymizela.

Dozor nad reklamou od nelegálních firem vykonává celní správa. I ona registruje úbytek pochybení.

„V lednu a únoru zjistily celní úřady obecně podezření z porušení zákona o regulaci

reklamy ve dvou případech oproti patnácti z prvních dvou měsíců loňského roku,“ uvedla mluvčí Generálního ředitelství cel Martina Kaňková. „Situace se výrazně zlepšila a reklama

začala mizet po přijetí zákona loni v srpnu, který reklamu nelegálních firem zakazoval,“ podotkl Herman. Odhady, o jakou částku se v reklamním prostoru jedná, jsou ale podle něj velmi ošidné, protože neexistují oficiální informace. Nelegální firmy totiž v Česku žádné údaje nevykazovaly.

„Podle našeho odhadu ale mohlo jít řádově o desítky milionů korun ročně,“ podotkl. Výrazně slabší aktivitu zaznamenaly i největší tuzemské firmy v oboru. „Před koncem loňského roku jsme při vyjednávání s médii cítili určitý tlak na mediální prostor, který podle všeho plynul z inzertních aktivit takzvaných nelegálů. Projevoval se například mírně obtížnějším vyjednáváním exkluzivních pozic, diferenciace v inzertním prostoru se domlouvala složitěji,“ uvedl mluvčí tuzemské jedničky Tipsport Václav Sochor.

„Ten tlak ale letos polevil a podle našich informací řada zahraničních sázkových serverů zarezervovaný inzertní prostor stáhla,“ dodal.

Úřad posoudí čínský vstup do J&T

Finanční skupinu J&T Finance Group (JTFG) nově ovládne čínská CEFC spolu s podnikateli Jozefem Tkáčem a Ivanem Jakabovičem. Změnu podílů posuzuje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

Původně Číňané v JTFG drželi desetinový podíl. Po vzájemné dohodě loni v březnu měli za 980 milionů eur, tedy 26,5 miliardy korun, získat polovinu.

Součástí strategického partnerství je podle dřívějších informací dohoda o spolupráci JTFG s China Development Bank na investice do vybraných projektů v hodnotě 800 milionů eur.

Obě společnosti chtějí spolu ve střední a východní Evropě poskytovat retailové bankovníctví. /čtk/

Nejvíce z dotací na studentské jízdné bere Student Agency

Jan Šindelář

Stát posílá dopravcům jako dorovnaní povinných slev pro studenty, děti a invalidy stále větší částku. Loni tak ministerstvo dopravy vydalo přes 233 milionů korun, meziročně o čtyři procenta více.

Dotace rostou především na železnici, kde dopravci poprvé obdrželi přes sto milionů korun. Největším příjemcem je skupina Student Agency podnikatele Radima Jančury. Loni obdržela za vlaky a autobusy přes 109 milionů, zatímco rok předtím to bylo 96 milionů. Nárůst se ale týká jen vlaků, které skupina provozuje pod značkou RegioJet. U nich kompenzace vzrostla ze 44 milionů na loňských 58 milionů korun.

Stát loni dorovnával povinné slevy částkou přes **233** milionů, meziročně o čtyři procenta vyšší.

Následuje Leo Express podnikatele Leoše Novotného s téměř 26 miliony a na podobnou částku za studentské slevy si přišly i České dráhy.

Pořadí je dáno mimo jiné tím, že stát dopravcům dorovná jízdné pouze na komerčních linkách.

Zatímco první dvě firmy jezdí v tuzemsku na své podnikatelské riziko, u českých drah se kompenzace za slevy týká jen pendolin. V žebříčku se odráží také oblíbenost jednotlivých dopravců u studentů. „Stát u každé studentské či dětské jízdenky doplácí dopravcům rozdíl do plné ceny. Zlevněné jízdné studentů a dětí do patnácti let tvoří celkem téměř šedesát procent kompenzací státem nařízených slev,“ uvedl mluvčí ministerstva Tomáš Neřold. **Více E15.cz**

LIKVIDACE OBŘÍ HALDY

Foto: ČTK

DESET LET potrvá sanace Heřmanic, největší ostravské haldy vysoké třicet metrů, která zabírá plochu čtrnácti Václavských náměstí. Společnost Ostravská těžební tam zahájila zkušební provoz špičkové homogenizační linky za 250 milionů, která z horlící hory vytřídí uhelnou hmotu a kamení. Linka je pilotní projekt společnosti, podobně chce stavět i v dalších zemích.

Krátce

Kellner je opět nejbohatším Čechem

Majitel PPF Petr Kellner zůstává podle žebříčku nejbohatších lidí světa časopisu Forbes nejbohatším Čechem. Jeho majetek odhadovaný na 12,2 miliardy dolarů (306 miliard korun) poprvé přesáhl dvanáct miliard dolarů.

Japonci začnou v Plzni úřadovat od dubna

Japonská skupina Asahi převezme Plzeňský Prazdroj k 31. březnu poté, co transakci schválila Evropská komise. Asahi za pět evropských pivovarů vydá téměř 200 miliard korun.

Dánsko koupí houfnice na podvozcích Tatra

Automobilka Tatra dodá podvozky k samohybným houfnicím ráže 155 milimetrů typ Caesar 8x8, které francouzská společnost Nexter Systems vyrobí pro dánskou armádu. Ta objednává patnáct houfnic s opcí na dalších šest kusů. /čtk/

Energetická burza PXE zajišťuje desetinu aukcí pro veřejné instituce

■ Objem energie, kterou obce a veřejné organizace loni nakoupily prostřednictvím PXE, vzrostl o 48 procent. Na celkových tržbách burzy se aukce podílejí deseti procenty.

Jan Stuchlík

Pražská energetická burza PXE, jejímž většinovým vlastníkem se loni stala německá burza EEX, zvyšuje podíl na trhu aukcí dodavatelů energií pro obce a veřejné instituce. Loni uskutečnila 42 aukcí, v nichž se sdružilo 777 zákazníků. Sedmička vítězných obchodníků s energiemi jim dodá 681 gigawatthodin elektřiny a plynu. Meziročně je to nárůst o 48 procent. PXE tak loni získala desetiprocentní podíl na aukčním trhu.

Na PXE loni nakoupily energie také Praha a Brno. Aukce by letos měly zůstat pro veřejný sektor atraktivní

VIP ODBĚRATEL. Hlavní město Praha nakoupilo v listopadu na energetické burze PXE elektřinu a plyn na letošní rok.

navzdory skutečnosti, že oproti loňsku je letos cena silové elektřiny až o čtyřicet procent vyšší.

„Z hlediska měst, obcí či veřejných institucí, které musejí vypisovat veřejné zakázky, je aukce stále nejjednodušší formou nákupu elektřiny nebo plynu. Nákup na burze je podle zákona

o veřejných zakázkách alternativou ke klasickému výběrovému řízení. To může trvat až půl roku. Na burze aukce zabere zhruba deset minut,“ říká generální sekretář PXE David Kučera.

Poprvé loni desítky obchodníků na PXE soutěžila o nový typ kontraktu. Ministerstvo práce a sociálních

věcí vypsalo tendr pouze na takzvaný koeficient postupného nákupu. Jde o marži obchodníka, která se přičte k aktuální burzovní ceně elektřiny a plynu v den jejich pořízení. Pro města má koeficient tu výhodu, že si mohou určit, kdy chtějí vlastní energii nakoupit. Stejnou metodu běžně po-

užívají pro nákup energií větší firmy. „Zadavatelé si mohou stanovit čtyři nebo pět dnů, v nichž se cena zafixuje podle cen na PXE. Druhá možnost je, že si město zvolí období, například rok před začátkem dodávek. Pak se cena nákupu spočítá jako průměrná denní cena dané energie na PXE,“ vysvětluje Kučera. Obec nebo veřejná instituce pak není vystavena riziku, že si vybere aukci na nákup energií v den, kdy je cena vysoká.

Obcím se zatím do novinky příliš nechce. O tento typ aukce se zajímá jedno menší město. Obecní politici se často obávají, že jim opozice vyčte nevhodně zvolené dny pro fixaci cen energií. Přesto jde podle Kučery o nejlepší způsob nákupu energií.

Z hlediska PXE aukce pro konečné odběratele představují zatím okrajový byznys. Na tržbách se podílejí zhruba deseti procenty. Celkem se loni na burze zobchodovala elektřina v objemu třiceti tisíc gigawatthodin a plyn v objemu tří tisíc gigawatthodin.

Kučera: Doufáme v růst o desítky procent

■ Loni se burza PXE stala součástí skupiny německé burzy EEX. „Chystáme začlenění všech produktů, s nimiž se u nás obchoduje, tedy českou, slovenskou, maďarskou, rumunskou a polskou elektřinu, do systému EEX. Tím umožníme všem obchodníkům registrovaným na EEX obchodovat s našimi produkty,“ říká generální sekretář PXE David Kučera.

EB Povede změna k růstu objemu obchodů na PXE? Doufáme, že může nastat růst alespoň o třicet procent. Němečtí kolegové jsou v odhadech agresivnější a věří, že objem vzroste několikanásobně.

EB Proč by měl západoevropský obchodník kupovat elektřinu na PXE? Naše produkty pro ně

představují nový druh aktiv. Navíc má každá země v regionu jinou cenu elektřiny, což by pro ně mohlo být atraktivní. I když cena v Česku a v Německu je hodně svázaná, rozdíl mezi nimi stále kolísá kolem půl eura za megawatthodinu.

EB Ten je daný cenou za přeshraniční přenosovou kapacitu do Německa.

vlivů je víc. Cena přeshraničního profilu je dána cenami elektřiny na obou burzách. Důležité je, že rozdíl není pevný. Řada obchodníků nespokojuje na růst nebo pokles ceny elektřiny, ale na rozdíly v cenách na různých trzích. Třeba koupí elektřinu v Česku a prodají ji v Německu a pak udělají transakci opačným směrem. Záleží na tom, zda čekají, že se ceny budou sblížovat, nebo naopak rozevírat.

EB Nedávno jste začali obchodovat s polskou a rumunskou elektřinou. Jak se obchody rozjely?

Zatím tam nemáme žádnou likviditu. Vždy trvá dva až tři roky, než přesvědčíme významnější hráče, aby

Foto: EBS Michael Tomáš

ceny vytvářeli. V Rumunsku čekáme, že bychom s výhledem jednoho roku mohli začít provádět první transakce.

EB Naopak výrazně roste objem obchodů s maďar-

skou elektřinou. Čím je to způsobené?

Maďarsko tvoří v Evropě jakýsi most mezi střední Evropou a Balkánem. Rozdíl mezi německou a maďarskou cenou je zhruba deset eur za megawatthodinu. Tím je i kolísání větší a obchodníci mají větší možnost na toto kolísání spekulovat. Je to dané propojením Maďarska s balkánským trhem. Když je hodně vody, tak cena na Balkáně, kde je velký podíl vodních elektráren, jde dramaticky dolů a srazí i maďarskou cenu. Většinou je to ale tak, že Balkán má deficit elektřiny a tamní cena je výrazně vyšší. Proto je maďarský trh pro obchodníky atraktivnější než český. /stu/

Akcie robotických firem prožívají boom

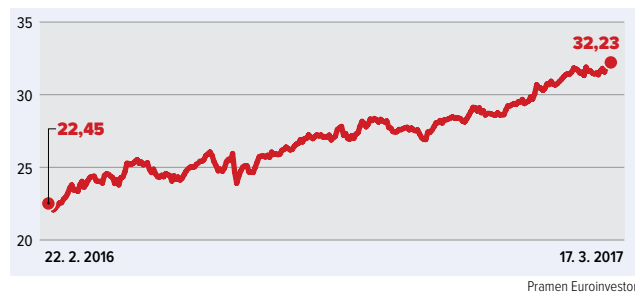
■ Fond zahrnující akcie 81 firem z robotické branže posílil za poslední rok dvakrát tolik co zbytek trhu.

Jaroslav Bukovský

Výrobní haly průmyslových gigantů, kukuřičné pole nebo třeba operační stůl. Oblasti, které se ještě donedávna neobešly bez lidí, se mění v chladnou arénu robotů. Automatizovaná budoucnost je pro investory současností. Jen za poslední rok vzrostly akcie firem produkujících robotické systémy zhruba o třetinu, tedy dvakrát rychleji než celý trh. Hodnota některých významných hráčů z branže se stačila i zdvojnásobit.

„Robotika a umělá inteligence jsou sektorem s rapidním růstem tržeb a zisků, který se navíc rychle vyvíjí. Tomu ovšem odpovídá i cena akcií, která zahrnuje velké budoucí očekávání zisků,“ uvádí analytik BH Securities Martin Vlček. Akcie burzovně obchodovaného fondu Robo Global Robotics & Automation,

Vývoj burzovně obchodovaného fondu (ETF) Robo Global Robotics and Automation (v bodech)

jehož součástí je 81 firem ze sektoru robotiky, jsou aktuálně na svém historickém maximu a o bezmála dvaadvacet procent výše než před rokem. Zámořský akciový index S&P 500 přitom za stejnou dobu posílil jen zhruba o polovinu.

Dokonce na dvojnásobek si za poslední rok přišli investoři do akcií výrobce inteligentních kamerových systémů Cognex. Obdobně si polepšili i akcionáři amerického Raven Industries, vyvíjejícího pokročilé technologie pro zemědělství.

Burzovní vlašťovkou ve zdravotnictví je zase Intuitive Surgical, jejíž robotický chirurgický systém da Vinci využívá i sedm českých nemocnic. Akcie firmy

si za poslední rok připisují třicet procent. Podle studie organizace IFR Robotics by měly během letoška a příštího roku růst dodávky průmyslových robotů patnáctiprocentním tempem, což má firmám z branže zajistit solidní vývoj byznysu.

Vývojáři automatických systémů jsou navíc v akvizičním hledáčku velkých firem, pro které je nákup nadějných nových podniků nejrychlejší vstupenkou do světa robotiky. Doslova přes noc tak v březnu takřka o třetinu podražily akcie izraelského producenta inteligentních technologií v oblasti autonomního řízení Mobileye poté, co zájem o něj potvrdil světový lídr v oboru výroby čipů Intel.

ROZLOUČENÍ

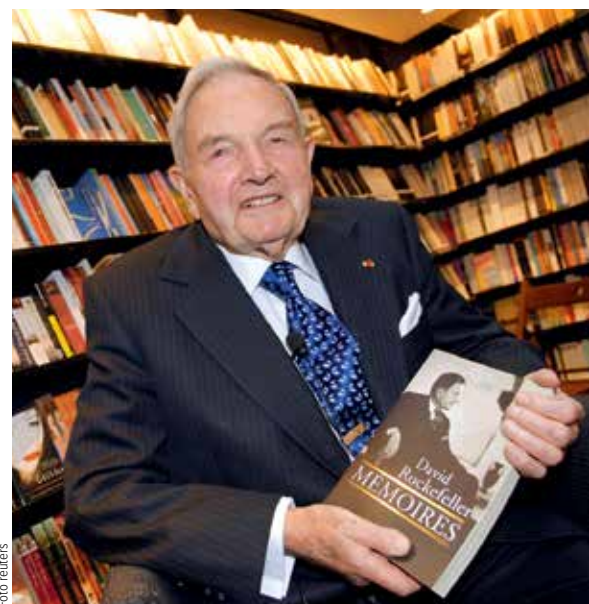

Foto Reuters

MILIARDÁŘ A FILANTROP David Rockefeller zemřel včera ve spánku ve svém sídle v Pocantico Hills ve věku 101 let. Americký bankéř, průmyslník a filantrop byl posledním žijícím vnukem Johna Davisona Rockefellera staršího (1839 až 1937), známého naftového magnáta, který bývá někdy označován za nejbohatšího muže novodobé historie. [Více E15.cz](#)

Krátce

Opel s emisemi nepodváděl, tvrdí vyšetřovatelé

Francouzský úřad pro ochranu spotřebitelů ukončil vyšetřování emisí naftových vozů automobilky Opel v kauze dieselgate. Úřad neodhalil důkazy podvodu a potvrdil, že proti značce neplánuje žádné další kroky.

Vodafone vytvoří největšího operátora v Indii

Britská společnost Vodafone Group se dohodla na spojení svých indických aktivit s tamní firmou Idea Cellular. Vznikne tak největší telekomunikační operátor v Indii. Sloučená skupina bude mít téměř 400 milionů zákazníků a více než třetinový podíl na trhu.

Kofola loni klesly tržby o 2,7 procenta

Skupině Kofola loni klesly tržby na sedm miliard korun, meziročně o 2,7 procenta. Snížily se rovněž její provozní zisk, a to o 8,2 procenta na 541 milionů korun, a ukazatel EBITDA o 3,5 procenta na 1,06 miliardy korun.

BNP Paribas posílí aktivity mimo Francii

Největší francouzská banka BNP Paribas hodlá rozšířit své aktivity v investičním bankovníctví. Chce tak kompenzovat pokles příjmů z drobného bankovníctví na domácím trhu. Do roku 2020 chce získat nové klienty především v Německu, Británii a ve Skandinávii.

Erste: Růst ve střední Evropě zrychlí na 3,3 procenta

Hospodářský růst v regionu střední a východní Evropy zrychlí letos na 3,3 procenta v porovnání se třemi procenty loni. Základem růstu bude nadále spotřeba domácností. Vyplyvá to z analýzy Erste Group. Letos předpokládá Erste zvýšení inflace o více než dva procentní body. /čtk/

Kurzovní lístek ČNB

Platnost od 20. 3. 2017

Země	Množství	Kurz
Austrálie	1	19,413
Čína	1	3,639
Dánsko	1	3,634
EMU	1	27,020
Chorvatsko	1	3,649
Japonsko	100	22,294
Kanada	1	18,818
Maďarsko	100	8,755
Norsko	1	2,960
Polsko	1	6,310
Rusko	100	43,681
Švédsko	1	2,842
Švýcarsko	1	25,207
Turecko	1	6,916
USA	1	25,129
Velká Británie	1	31,130

Akcie na pražské burze

20. 3. 2017

Název	Kurz [Kč]	Změna
CETV	75,70	-2,26 %
ČEZ	433,70	-0,98 %
Erste Bank	813,70	-0,14 %
Fortuna	105,75	-1,17 %
Kofola	400,10	-1,67 %
KB	966,00	0,85 %
Moneta	85,85	0,29 %
O2 CR	276,10	-0,58 %
Pegas	824,00	1,49 %
Philip Mor. ČR	13 256,00	0,34 %
TMR	665,00	-0,30 %
Unipetrol	224,60	2,09 %
VIG	616,30	-1,22 %
Celkový objem (v tisících korun)	460 620	

ODKÁZANÍ NA POMOC ZVENČÍ

ZE ZÁPADNÍHO MOSULU uteklo kvůli vojenským operacím iráckých sil více než 180 tisíc lidí. Ty se v táhlých bojích proti radikálům z Islámského státu snaží získat kontrolu nad městem. Irácká vláda v komuniké upřesnila, že přes 111 tisíc z těchto osob našlo útočiště v 17 táborech a přijímacích střediscích v okolí Mosulu. Zbylým v nich nejčastěji pomáhají blízcí. Ti, kterým se z města stále nepodařilo odejít, jsou odkázáni na zřídkaovou a nepravděpodobnou humanitární pomoc.

Foto Reuters

Brexit začne za týden

■ Mimořádný summit EU k britskému vystoupení ze společenství by se mohl konat už kolem 6. dubna.

Úmysl své země odejít z Evropské unie Bruselu oficiálně oznámí britská premiérka Theresa Mayová ve středu 29. března. „V pondělí ráno o tom informoval britský velvyslanec při EU Tim Barrow úřad Donalda

Kancelář britské předsedkyně vlády zároveň popřela spekulace o možných předčasných parlamentních volbách.

Tuska,“ oznámila mluvčí Mayové. Dodala, že Londýn bude chtít s jednáními o vystoupení začít rychle. O odchodu Spojeného království z unie rozhodlo loni v červnu britské referendum.

Premiérčina mluvčí zároveň popřela spekulace o možných předčasných parlamentních volbách. „Cíl vlády je jasný: dohoda,

kteřá je v zájmu každého národa a regionu v Británii a samozřejmě v celé Evropě - nové, pozitivní partnerství mezi Spojeným královstvím a našimi přáteli a spojenci v Evropské unii,“ uvedl britský ministr pro brexit David Davis v tiskové zprávě, kterou poskytlo britské zastoupení při EU v Bruselu. Británie podle něj stojí před nejdůležitějším jednáním za celou generaci.

Evropská komise je na jednání o brexitu připravena. Krátce po včerejší britské novince se v tom smyslu nechalslyšet předseda Evropské rady Donald Tusk. Ten se teď chystá ostatním 27 členským zemím unie předat pro vyjednávání s Británií o jejím odchodu z EU návrh politických vodítek. Na jejich základě Evropská komise vypracuje doporučení k jednání. Vznikne tak právně závazný mandát, který opět potvrdí členské země, a tím rozhodnou o začátku rozhovorů. Mandát pak za unijní stranu bude v praxi realizovat vyjednávací tým vedený bývalým eurokomisařem Michélem Barnierem.

O britském časovém plánu byla Evropská komise informována dopředu a podle svého mluvčího Margaritise Schinase je na nadcházející rozhovory připravena. /čtk/

Proces musí skončit za dva roky

- Britským oznámením úmyslu odejít z Evropské unie bude zahájen proces vyjednávání.
- Jakmile dorazí dopis z Londýna, zformuluje EU svoji vyjednávací strategii. Již dříve EU oznámila, že pokud Británie formálně oznámí svůj záměr odejít z EU do konce března, mohl by se mimořádný summit unie k brexitu konat okolo 6. dubna. Summit by měl stanovit vodítka, a tedy mandát pro další jednání, který následně schválí rada.
- Pro samotné vyjednávání o odchodu Británie a přechodných opatřeních si hlavní vyjednávač EU Michel Barnier se svým týmem stanovil období 18 měsíců, které končí v říjnu 2018.
- Ze strany EU musí dohodu o vystoupení schválit Evropský parlament a potom také Evropská rada, již bez Británie. Mayová dohodu rovněž předloží ke schválení britskému parlamentu.
- Procedura musí být dokončena do dvou let od podání oficiální britské žádosti o odchod. Prodloužení termínu je možné, schválí-li to všechny zbývající státy EU.

Zrušte Mečiarovy amnestie, žádá Kiska

Slovenský prezident Andrej Kiska vyběhl politické strany v zemi, aby nepromarnily podle něj historickou šanci na zrušení kontroverzních amnestií, které brání potrestání pachatelů zavraždění syna bývalého prezidenta Michala Kováče do Rakouska v roce 1995. Z únosu, k němuž došlo v období vlády premiéra Vladimíra Mečiara, byla podezřelá tajná služba SIS.

Současný slovenský kabinet premiéra Roberta Fica chce zrušení jakýchkoli prezidentských amnestií parlamentem umožnit ústavní novelou a zapojením ústavního soudu do prověrky rozhodnutí sněmovny. Opozice naopak

prosazuje přijetí ústavního zákona, kterým by sněmovna zrušila pouze zmínované amnestie týkající se vyšetřování únosu Kováčova syna bez možnosti prozkoumání takového rozhodnutí ústavními soudci. Oba návrhy, jejichž schválení si vyžaduje souhlas nejméně tří pětin všech poslanců, jsou na programu schůze parlamentu, která začne dnes.

Pro zrušení Mečiarových amnestií, které se týkají také aféry kolem zmařeného referenda o vstupu země do NATO a o přímé volbě prezidenta v roce 1997, se v únorovém průzkumu veřejného mínění vyslovilo 63 procent Slováků. /čtk/

Foto Reuters

VLÁDCE. Amnestie kolem únosu syna exprezidenta Kováče vydal v roce 1998 premiér Mečiar, který tehdy vykonával i některé prezidentské pravomoci, neboť země přechodně neměla hlavu státu.

Schulzův efekt projde testem

Restartovanou německou SPD pod vedením Martina Schulze čeká první zkouška ohněm už tento týden. Ve spolkové zemi Sársko v neděli proběhne letos první ze série hlasování ve spolkových zemích, a právě toto média vnímají jako možný vzorek zářijových celoněmeckých parlamentních voleb. V jedné z nejmenších spolkových zemí totiž stejně jako na celostátní úrovni vládní Křesťansko-demokratická unie (CDU) kancléřky Angely Merkelové se Sociálnědemokratickou stranou Německa (SPD). Po neděli by se k moci v Sársku mohla, jak ukazují průzkumy, dostat levo-rudá koalice SPD s postkomunistickou Levicí.

„Jsou to první volby od takzvaného Schulzova efektu, takže nám ukážou, zda to pro sociální demokracie skutečně bude znamenat přívál nových hlasů. Navíc ve volbách kandiduje blízká spojenkyně Merkelové,“ pro-

hlásil politolog Thomas Jäger z univerzity v Kolině nad Rýnem s odkazem na sárskou premiérku Annegret Krampovou-Karrenbauerovou (CDU).

Krampová-Karrenbauerová by v čele zemské vlády, kterou vede od roku 2011, ráda setrvala, o funkci se ale uchází i sociální demokrata Anke Rehlingová, které průzkumy veřejného mínění dávají značné naděje.

Aktuální sondáž televize ARD předpokládá vítězství CDU s 35 procenty hlasů, konzervativní stranu ale může s 34 procenty ohrozit SPD. Takový volební výsledek by umožnil pohodlné pokračování stávající vlády CDU a SPD. Do hry však může vstoupit Levice, které podporu vyslovilo 13 procent respondentů. Levice a SPD, kterým by takový volební zisk dovolil vládnout, se k případné společné koalici staví velmi otevřeně. /čtk, hý/

NÁZORY str. 14

Náš člověk v Budapešti

Gregor Martin Papucsek

Totalitní pivo

Maďarský parlament včera řešil novelu zákona o zákazu používání totalitních symbolů na veřejnosti. Hákový kříž, znak SS, šípový kříž maďarských fašistů či rudou pěticípou hvězdu zákon zakazuje od počátku devadesátých let. Rudá hvězda ale vystrčila růžky na značce světoznámého piva. „Do očí bijící symbol uráží statisíce maďarských občanů, kteří trpěli za komunismu“ – takto se dají shrnout pohnutky iniciátorů novely, která zakazuje totalitní symboly i pro komerční využití, v tomto případě na etiketě nejznámějšího nizozemského piva.

Proč však začala pivní rudá hvězda na pivo vadit až teď? Jde o to, že Nizozemci zničili sikulské pivo v Rumunsku. Zdánilivě

nesouvisející musím vysvětlit. Sikulové jsou etnická skupina Maďarů ve východní Transylvánii, kteří přišli do Karpatké kotliny v 9. století, a tato skupina zůstala v zajištění vysokých kopců víceméně izolovaná čili si nejlépe zachovala své „maďarství“. Není divu, že když jsou Sikulové ohrožováni, spínají se obranné reflexy až v Budapešti.

Stejně jako teď, kdy nizozemský pivovarnický mamut dosáhl u rumunského soudu zákaz používat označení sikulské pivo, protože jeho název příliš připomínal jiný výrobek pod nizozemským dohledem v Rumunsku. „Rumunské soudní rozhodnutí je děsivé. Jde o protimaďarský krok a v takové situaci se musejí spojit všichni Maďaři a vystoupit proti nizozemskému iniciátorovi takového verdiktu,“ tak vidí situaci šéf úřadu vlády a předkladatel normy János Lázár. Norma už v politickém slangu stačila zdomácněť pod označením lex Heineken.

Autor je spolupracovníkem redakce

Krátce

Česko je 23. nejšťastnější zemí ze 155 států světa

Nejšťastnější zemí světa je Norsko, alespoň podle studie vypracované na zakázku OSN. Česko se ze 155 států umístilo na 23. místě a proti loňskému roku si tak polepšilo o čtyři příčky. Slovensko se posunulo ze 45. na čtyřicáté místo.

Jihokorejské firmy se cítí v Číně diskriminovány

Jižní Korea předložila Světové obchodní organizaci stížnost, v níž poukazuje na čínská odvetná opatření v oblasti obchodu, jimiž podle Soulu Peking reaguje na rozmístování protiraketového štítu THAAD na jihokorejském území.

Důkazy, že Obama nechal Trumpa sledovat, nejsou

Americký Federální úřad pro vyšetřování ani ministerstvo spravedlnosti nemají důkazy, že by prezident Barack Obama během loňské předvolební kampaně nařídil odposlechy Donalda Trumpa. Během slyšení v Kongresu to řekl šéf FBI James Comey. /čtk/

Izrael útočil na Hizballáh

Rusko si předvolalo izraelského velvyslance v Moskvě na protest proti útoku izraelských vojenských letounů nedaleko syrské Palmýry z minulého týdne. Tehdy velení syrské armády oznámilo, že izraelské stíhačky pronikly do syrského vzdušného prostoru a zaútočily poblíž Palmýry. Síly věrné syrskému pre-

zidentovi Bašaru Asadovi, kterého Rusko diplomaticky i vojensky podporuje, to označily za agresi, která pomohla teroristům z IS. Izraelská armáda tvrdí, že nálet byl zaměřen na cíle spjaté se šíitským hnutím Hizballáh, jež v Sýrii bojuje na straně syrské vlády. Zasaženy byly údajně „vyspělé“ zbrojní systémy Hizballáhu.

Syrská armáda na nálet odpověděla raketovou palbou. Uvedla, že jedno izraelské letadlo sestřelila, další zasáhla a třetí přinutila k ústupu. Izraelská armáda hlásí, že všechna letadla jsou v pořádku. Sděbila také, že poprvé použila moderní systém protiraketové obrany a jednu ze syrských raket sestřelila. /čtk/

265233/09

INZERCE

NOVÝ MAGAZÍN

E15
PREMIUM

PRÁVĚ
V PRODEJI

JAK PŘEŽIJÍ
ČESKÉ PENÍZE
V INTERNETOVÉ
DOBĚ?

Zakoupíte ve všech prodejnách Geco a Relay.

OBJEDNÁVEJTE
**I PŘES
SMS!**

POŠLETE SMS NA ČÍSLO 902 11 VE TVARU:
FINTECH JMÉNO PŘÍJMENÍ ADRESA MĚSTO PSČ

Cena každé přijaté SMS je 99 Kč vč. DPH (zahrnuje poštovné i balné).
Provozuje CN INVEST, a. s., infolinka 296 363 199 ve všední dny 8–16
hod., mobil@cninvest.cz, www.platmobilem.cz.

Město mezi mořem a pouští

■ Na pásu pouště, který vybíhá ze Sahary do Atlantiku, buduje **Maroko** nové město. **Dachla** se má stát centrem obchodu se subsaharskou Afrikou a upevnit vládu Maroka nad Západní Saharou, o níž v minulosti vedlo krvavou válku.

Jan Stuchlík

Jednu tady bude park. Poušť se zazelená, přibudou lavičky a hřiště. Hlavně kluci si přijdou na své. Jen pár metrů nad jejich hlavami už teď několikrát za den prosvíští dopravní letadlo, které o chvíli později dosedne na letiště za nedalekou zdí. Zatím je to ale jen pruh pouště, který odděluje starší části města od nových čtvrtí, které tady marocký stát horečně buduje.

To je Dachla, nejjižnější marocké město na území Západní Sahary, které Maroko vojensky obsadilo po odchodu Španělů na konci sedmdesátých let minulého století. Na placatém poloostrově, který se zvedá jen nějakých pět metrů nad hladinu Atlantiku, žije přes 70 tisíc lidí a další rychle přibývají. Kolem je ale

pouze moře a poušť. Cesta vyprahlou krajinou do Boujdouru, nejbližšího města, trvá autem po pobřežní silnici tři a půl hodiny. Proč by se sem někdo dobrovolně stěhoval?

ŠKOLY A MEŠITY

Jsou dvě hodiny odpoledne a po rozkopané cestě ve stínu šedivých stěn rozestavených domů pochoduje banda malých kluků. „Jdeme do školy,“ vykládá sám od sebe nejmenší z nich s kulatými brejličkami posazenými

ŽIVOT NA STAVENIŠTI. Marocká vláda ve velkém staví celé nové čtvrti. Do roku 2020 by měla zástavba dosáhnout atlantského pobřeží poloostrova, který je široký zhruba dva a půl kilometru.

na malém nose. Po chvíli se přidává zvědavec s černou kolečkovou bruslí na pravé noze. Mezi kameny a výmoly se na ní pokouší jet jako na koloběžce. S přibývajícimi metry skupinka roste, neboť Evropané sem moc často nezabrousí.

Za rohem se vynoří nová barevná budova školy obehnaná zdí, která na místní stavenišťě jako by ani nepa-

trčila. Děti se rojí, vyučování za chvíli začne. Podobných škol je v Dachle hodně. Spolu s četnými mešitami jsou to ty nejhezčí a nejupravenější budovy. Když sem chce marocká vláda přitáhnout ze severu nové mladé obyvatele, které ke stěhování motivuje štědrými sociálními dávkami a dotovaným bydlením, musí se postarat i o jejich děti. A těch běhá po ulicích plno.

Až do roku 1975 byla Dachla španělskou základnou pro tehdejší saharskou kolonii Rio d'Oro. Když Španělé odešli, obsadili osadu Mauriánci a ty o čtyři roky později vytlačili Maročané. V té době tvořilo Dachlu jen několik domů kolem starého přístavu na východním pobřeží. V roce 1990 ovšem marocká vláda spustila program na osídlení oblasti Maročany ze severní

části země. Hlavně proto, aby ospravedlnila svůj nárok na území Západní Sahary, o které Maroko vedlo válku s místním národem Sahrawi. Od devadesátých let minulého století platí mezi oběma stranami dohoda o příměří. Zhruba pětinu území na východě u hranic s Mauritánií kontroluje sahrajská odbojová organizace Polisario. Zbytek ovládá Maroko.

RAJČATA V POUŠTI

Khattari Hammana se v Dachle narodil před 27 lety, kdy začali přicházet první maročí osadníci. Patří k národu Sahrawi. Pamatuje i poslední nepokoje, které mezi přistěhovalci a původními obyvateli vypukly v Dachle v roce 2011. Po poličních bitkách zůstalo několik mrtvých. Násilí se rozšířilo i na další území Západní Sahary. „Teď už takové problémy mezi Sahrawi a Maročany nejsou,“ vypráví Hammana, který pracuje pro Radu regionu Dachla – Oued Eddabab. Je jedním ze třetiny obyvatel, kterým dává práci marocký stát.

„Ostatní živí rybolov a zemědělství. Odsud pochází přes 80 procent ryb a mořských plodů, které se v Maroku každý rok naloví. Na zhruba 500 hektarech zavlažované a zúrodněné půdy se pěstují rajčata, melouny, okurky a papriky. Hlavně na export,“ vysvětluje vysoký mladík. Vládní materiály, které lákají do oblasti investory, uvádějí, že v zemědělství pracuje zhruba třetina obyvatel. Pro pěstování na vodu náročných plodin je tady na poušti prý ideální místo. Vodu do zavlažovacích systémů, které dávají rostlinám cennou tekutinu po kapkách, ale musí vyrábět stanice pro odsolování mořské vody.

Necelá čtvrtina obyvatel se živí službami. Zatím jim dává práci hlavně stavební boom. V dílnách v přízemích vyrábějí truhláři a zámečníci vybavení do nových bytů. Zhruba 13 procent obyvatel si na živobytí vydělává obchodem. Budoucnost podle Hammana patří také turistickému ruchu. Už teď do nedaleké laguny míří každý rok několik tisíc vyznavačů windsurfingu a kitesurfingu. Turistický ruch má podpořit i pořádání konferencí v nově vybudovaném kongresovém centru za městem. Napo-

RYBÁŘSKÁ BAŠTA. Dachla je centrem rybolovu. Podél pobřeží provincie Dachla – Oued Eddabab dlouhého 667 kilometrů rybáři ročně vyloví přes 616 tisíc tun ryb a mořských živočichů. Plánovaný přístav tuto kapacitu ještě zvýší.

samozřejmě s odbočkou do Dachly. Z města by se tak mohlo stát centrum, kde se budou obě části Afriky potkávat, dodává Boumeaza. Ve hře je také rozvoj obchodu s Jižní a Severní Amerikou. Konec konců velká část místních rajčat už teď míří za oceán.

LÍNÉ MĚSTO

I když do Dachly přitečou plánované miliardy a přijdou další tisíce lidí, nejspíš si měs-

sledy se sem sjelo přes tisíc delegátů na konferenci Crans Montana Forum o budoucnosti Afriky.

SPOJNICE NA JIH

Marocká vláda mluví o Dachle a okolní poušti jako o „zemi budoucnosti“. Před třemi lety přijala plán na rozvoj území Západní Sahary. Do deseti let sem má přitéct přes 17 miliard dolarů. Vzniknout má 120 tisíc nových pracovních míst.

V Dachle se bude stavět nový rybářský přístav na atlantském pobřeží, který obslouží i velké rybářské lodě. Stát bude 600 milionů eur. Za 170 milionů eur se město napojí na národní elektrickou síť. Zatím elektrinu na polostrově vyrábí místní diesellová elektrárna. V plánu je také stavba solárních a větrných

elektráren. Podmínky jsou tady pro ně ideální. Na metr čtvereční dopadá pětikrát víc slunečního záření než v Česku a vítr tady fouká celý rok. Tam, kde dnes na pouštní planině za městem hledají zbytky vegetace pasoucí se osli, budou stát další obytné čtvrti. Přibudou také farmy pro drůbež a velbloudy.

Rozvoj Západní Sahary má pro Maroko strategický význam. „Je to naše spojnice se subsaharskou Afrikou. S tou máme dnes možná lepší vztahy než s Evropou,“ vysvětluje profesor geomorfologie na Univerzitě Hassana II. v Casablance Taleb Boumeaza. Vláda už postavila silnici až na hranici s Mauritánií. V příštích letech by se měla rozšířit na dálnici. Uvažuje se také o pobřežní železnici,

POULIČNÍ VÝROBA. V přízemních dílnách se vyrábí vše od nábytku, zábradlí až po mříže. Za dveřmi nebo závěsy se ale také šijí oděvy a kožené výrobky.

MĚŠITA V KAŽDÉ ČTVRTI. Téměř na pobřeží se nachází měšita Eddarham. Také ostatním vévodí světle žlutá a zelená fasáda. Katolický kostel zůstal po Španělech ve městě jediný.

to zachová svou línou jižanskou atmosféru. V nesčetných kavárnách budou vysedávat místní muži a usrkávat černou kávu nebo typický marocký mátový čaj. Ženy jim v nich společnost nedělají.

Navečer ožije tržiště v centru, kde se dá koupit vše od oblečení, kuchyňských potřeb až po napodobeniny kabelek, hodinek či čínský zelený čaj. Po promenádě na pobřeží se prohánějí děti v elektrických autech. Dohlízejí na ně matky v pestrobarevných šátcích, které zakrývají celou postavu. Slunce pomalu přestává hřát. Neustávající vítr čechrá vodu v zálivu, za nímž se zvedá pustý břeh saharské Afriky. Jen jako sotva zratelná bílá čárka na něm směrem na sever pomalu mizí bílý kamion.

Foto: Jiří Kolářko 2x

Roboti začínají vylézat z klecí

■ Celý život se věnoval technologiím, především robotům s umělou inteligencí. Dnes má ředitel Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky Vladimír Mařík velkou radost z významných pokroků v oblasti inteligentních strojů. Zároveň ale neskryvá strach z těch s lidskou tváří a z podceňovaných investic do bezpečnostních systémů.

Jiří Liebreich

EB Do jaké míry jsou nyní roboti s umělou inteligencí skutečně inteligentní?

Zatím ne příliš. Jsou teprve na počátku vybavování těmito systémy. Srovnáme-li jejich dnešní inteligenci s tím, jak si to představoval Karel Čapek, stále máme co dohánět. Jsou to naprogramované stroje bez emocí

a vlastního vědomí. Pokroky jsou ale ohromné.

EB Pro lepší představu: kteří roboti disponující umělou inteligencí patří k těm nejjednodušším a kteří ke špičce?

Nejjednodušší jsou ti, kteří vykonávají jednoduché úkony na základě rozpoznání tvarů součástek pomocí kamery. Najdeme je i v na-

šem průmyslu. Na druhém konci spektra jsou takoví, kteří pocházejí od velkých japonských automobilek typu Toyota. Šoičiró Tojoda, syn zakladatele Toyoty a její čestný předseda, přivezl s sebou jednoho, co vypadal jako člověk. Hrál v Betlémské kapli na trubku. Když přišel, pozdravil, zahrál, zasalutoval a skončil, běhal mi mráz po zádech. Říkal jsem si:

pozor, lidstvo, abys nezašlo příliš daleko.

EB Takže vám se tyto napodobeniny člověka nelíbí? Z výzkumného i propagačního hlediska – dobrý. Chceme ale do budoucna roboty, kteří budou vypadat jako lidé? Je to problém etiky, vkusu, emocí.

EB Proč je výjimečná čtvrtá průmyslová generace?

První byla způsobena parou, druhá elektřinou, třetí spočívala v nasazení individuálních počítačů a chytrých strojů. Čtvrtá znamená, že se vše propojí internetem, vznikne síť vzájemně komunikujících a interagujících jednotek – těmito budou a jsou i roboti. Ti ve čtvrté generaci vylézají z klecí, jak říkáme. Vnímají, kde je člověk, začínají s ním spolupracovat.

EB Jak rychle se umělá inteligence učí a jak si tento proces představit?

Znamená to hledání typicky se opakujících situací v datech. Ty se pak zobecní a stroj je připraven je řešit. Příklad: máte stroj s rukou. Rozvolníte klouby, mechanika tedy nic nesvírá. Vezmete lidskou ruku a provádíte pohyby,

jako když třeba stríkáte plech automobilu – a opakujete stokrát. Robot si takhle zobecní a zprůměruje trajektorii a učí se. Nás ovšem zajímá učení, které bude založené na vytvoření složitějšího modelu světa. To je náročnější, stroj s umělou inteligencí by si musel uvědomovat svou pozici, definovat cíl a matematickými manipulacemi hledat řešení, které může být lepší než z lidské hlavy.

EB Je největší rozdíl mezi špičkovými stroji a člověkem vědomí?

Tam je ten klíč. Až jednou robot překročí práh toho, že bude schopen uvědomit si sám sebe a mít vlastní vědomí, cíle a způsoby, jak jich dosáhnout, bude položen základ toho, aby mohl působit kreativně.

EB Věříte, že se někdy vyrovná úroveň lidského a uměle vytvořeného vědomí?

Vývoj půjde dopředu, zatím tu šanci ale nevidím – přesto ji nemohu vyloučit. Nepodaří se to zřejmě u robotů s procesory a pamětí postavenou na anorganické hmotě, na křemíku. Cesta vede k tomu, že část

rozhodovacích mechanismů by měla fungovat na bázi živých, byť námi vytvořených tkání. Očekávám, že vzniknou umělé bílkoviny, struktury, které se budou přizpůsobovat prostředí, ale ve kterých může nastat autonomní přesmyknutí – změna DNA, autonomní kousek kreativity. To je ten zlom, který může v dlouhodobém výhledu přispět k tomu, že se budou stroje schopny učit a vymanit se z klíše, které mají naprogramované.

ES Jsou současní roboti nebezpeční?

Nebezpečí je hlavně v tom, že mají mechanickou sílu, kterou mohou poškodit svět – lidi a naše zařízení. I v situaci, kdy spolu kooperují tři dobře naprogramovaní, se může stát, že něco rozbijí nebo do sebe narazí. Bráníme se třeba diodovou stěnou, kterou když poruší, zapne se varovná signalizace.

ES Platí rovnice: modernější rovná se nebezpečnější?

Stupeň inteligence by měl odpovídat míře zabezpečení autonomního systému. Když budeme mít velmi vyspělého robota bez dostatečné inteligentních zábran, bude pro nás nebezpečný. Vedlo by to k tomu, že by se stroje vymkly z kontroly. Zabezpečení budou velmi drahá, proto je musí nařizovat zákon.

ES V Evropské unii vzniká vůbec první legislativa, která se zabývá roboty s umělou inteligencí. Na jakých principech by měly stát nové tvořené zákony?

Právní rámec má vzniknout hned v zárodku masovějšího nástupu robotů. Mělo by být jasné, kdo za co odpovídá, a stanoveny hranice, kam až může autonomie stroje jít. Zatím se zákony týkají hlavně lidí, kteří s roboty zacházejí, časem mohou vzniknout pravidla i pro chování strojů. Zatím bych se omezil na pravidla používání robotů a jejich konstrukce. Mělo by se stanovit, za jakých podmínek se může použít technika dané kategorie pro vyřešení typu úloh a prioritně způsoby ověřování bezpečnosti. Důležitá je i ochrana proti zneužití. Už tu byly pokusy, kdy chtěl hacker ovládat výrobní stroje a způsobit malér.

ES Součástí vytvářené legislativy je zmíněná i otázka odpovědnosti u samořídí-

cích aut. Na koho ji v případě nehody nasměrovat?

Za mechanické závady musí ručit výrobce, za softwarové programátor. Koncový uživatel, který dává autu cíl a podmínky, by měl nést poměrně malou část odpovědnosti – jen pokud by udělal chybu. V tom případě by se ale provinil i programátor, protože software dovolil nezkušenému uživateli chybovat.

ES Evropský návrh zvažuje i zdanění firem využívajících inteligentní roboty, známým zastáncem této myšlenky je i Bill Gates. Je tato snaha legitimní?

Oprávnění to má ve chvíli, kdy stroj prokazatelně nahradí člověka. Přibývá ale momentů, kdy ho nenahrazuje, ale pouze zvyšuje schopnosti. Tady by nemělo nastat sociální zdanění. Automatizace, které odstraňují těžkou fyzickou práci, mohou potenciálně odebírat pracovní místa v rutinních činnostech. Musíme najít cesty, jak financovat lidi, kteří budou mít výrazně sníženou pracovní dobu, nebo o zaměstnání dokonce přijdou. To ale může jít jinou cestou než trestáním firem za zavádění robotů.

ES Že by lidem brali práci, toho se nebojíte?

Vezmete si pilotní továrnu Siemensu v německém Ambergu. Deset let vyrábějí totéž, teď je ale výrobní linka plně automatizovaná. Produktivita práce se zvýšila sedmkrát, počet lidí se zvýšil o dvě procenta. Co se zjistilo? Musíte převést lidi

do kontrolních činností. Ti lidé tam jsou v naprosté pohodě. To je ta kvalita života.

ES Měli by mít časem svá práva i roboti?

Zatím mají jediné právo – bezmezně sloužit lidem. Časem je ale mít budou a zase budou vyplývat z bezpečnosti. Myslím, že půjde o právo na údržbu, výměnu součástek, na slušné zacházení. Stroje budou přes internet hlásit svůj technický stav – pokud nebudou dodrženy principy údržby, nahlásí to mimo podnik a přijde inspektorát bezpečnosti práce autonomních strojů.

Budeme-li trochu fantazírovat a zamyslíme se nad roboty s vlastním vědomím, kteří by si uvědomovali i své mechanické kamarády, tak ti by si začali říkat – my jsme něco jiného, možná něco víc – nikdo z lidí tohle dvousetkilové závaží neuzvedne. Stroje by se mohly samy odborově organizovat a jít do stávk. Teoreticky s tím musíme počítat. Člověk nad nimi bude mít pořád jistou moc, tlačítko on/off. Když robota odpojíte, ukončíte jeho schopnost myslet, vyhrožovat... Jen aby nebyli tak fikaní, že by si začali vzájemně chránit tlačítka

Chceme do budoucna roboty, kteří budou vypadat jako lidé? Je to problém etiky, vkusu, emocí.

a člověk je nemohl vypnout. Sem musí legislativa dosáhnout a určit, že takový stroj musí mít například dálkově ovladatelný vypínač.

ES Pokud by existovali i takto inteligentní roboti, vyřešila by se otázka, kdo za nehody ponese odpovědnost...

Na roboty ji můžeme přenést jediné tehdy, pokud se podaří překonat bariéru vědomí, o které hovoříme. Jak je ale trestat? Třeba exemplárním sešrotováním pro výstrahu ostatním, přes víkend mu nedovolíte pustit televizi?

ES Co podniky stojí investice do chytrých systémů?

Náklady na zinteligťování jednotlivých funkcí automobilů – například s kamerkou pro slepý úhel – dnes tvoří dvacet až třicet procent nákladů na vývoj. Pokud jde o vývoj zcela autonomních vozidel, ten je dražší.

ES Budou tedy samořídící auta nedostupným luxusem?

Dovedu si představit, že je automobilky i trochu zadotují, aby se pohybovala v dnešní hodnotě dvou až tří milionů korun. Řekněme, že budou třikrát dražší než dobrá auta. Cena půjde dlouhodobě dolů. Odhaduji, že za deset let se bude autonomních vozidel po Praze pohybovat asi tolik jako dnes jaguárů nebo roll-royců. Za dvacet let to bude půlka provozu.

ES Ve kterých dalších oborech má umělá inteligence největší potenciál růstu?

Kde může pomoci nejvíce, je energetika. Při využívání zdrojů, kterých má lidstvo omezeně. Některé obory potřebují umělou inteligenci víc, některé méně, neexistují ale takové, které by ji nepotřebovaly vůbec. Nejvíce jí bude třeba při zpracování obrovských objemů dat. Třeba data o provozu vaší ledničky – každou vteřinu odešlete informace do centrály o teplotě, odběru proudu, kolik je v ní mléka. Umělá inteligence musí řešit, jak z těch obrovských objemů dat vydolovat pro člověka zajímavou informaci. Aby mu na hodinách píplo, že má v ledničce dva týdny staré máslo a že mléko taky není úplně čerstvé.

ES Kolik firmy investují do chytrých domácností?

Investice nemusejí být vysoké, ty algoritmy už v podstatě jsou. Jde o to dát je dohromady a masově opakovat. Komplexně řešenou domácnost si bude moci dovolit mnoho lidí.

ES Za jak dlouho se těmto uživatelům investice vrátí?

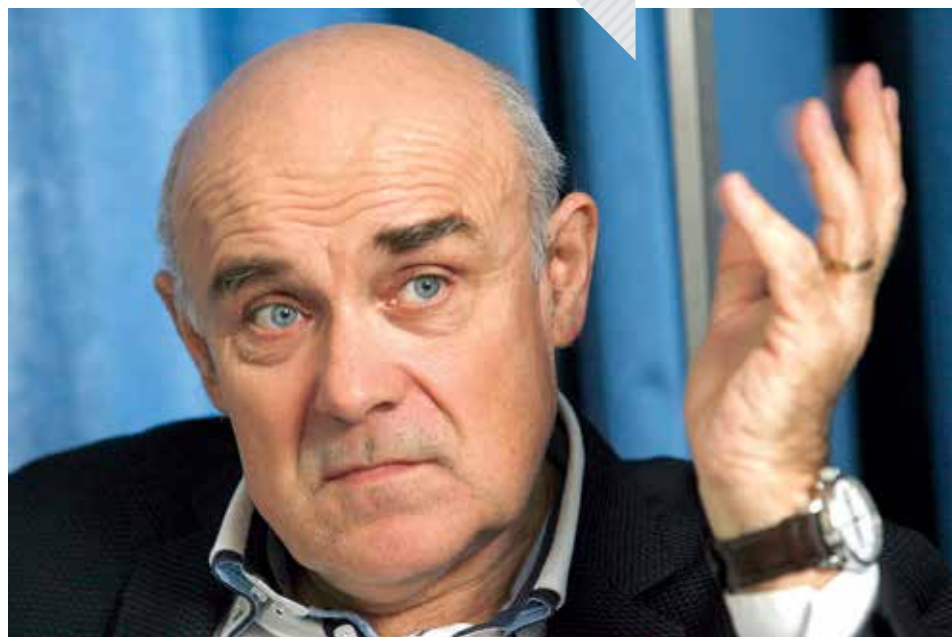
Za dva až tři roky, protože chytré systémy pomohou ušetřit náklady na provoz. Pokud jde o teplo, světlo, televizi a ledničku, uživatel průměrné domácnosti bezpečně ušetří. Když k tomu přidáte malý solární panel na střeše s akumulátorem elektrické energie, domnívám se, že šedesát procent je doma. A to už jsou zajímavé částky. Když si na střeše trochu víc zainvestujete, můžete nejen ušetřit, ale i vydělat dodáváním energie do sítě.

Vladimír Mařík (64)

Pověřený ředitel Českého institutu informatiky, robotiky

a kybernetiky. Zajímá se o využití umělé inteligence v automatickém řízení a v systémech pro podporu rozhodování. Za ČVUT je odpovědným řešitelem kontraktů s NASA nebo USA Air Force Research Lab. Byl oceněn mimo jiné Českou státní cenou, rakouským státním vyznamenáním nebo cenou Outstanding Service Award od IEEE SMC Society. O roku 1999 vede na Elektrotechnické fakultě ČVUT katedru kybernetiky.

Tvář dne

„ Jsme na prahu nejdůležitějších vyjednávání, která tato země zažila za poslední generaci,

řekl britský ministr pro brexit David Davis

str. 8

Foto: Reuters

Komentář

Igor Záruba

Dvojjediný Martin na vlně euforie

Bývalý předseda Evropského parlamentu, historicky jediný europoslanec bez maturity a německý sociální demokrat Martin Schulz už to ví a jeho strana jakbysmet. Proti kancléřce Angele Merkelové půjde v zářijových všeobecných volbách jako dvojjediná autorita. Jako kancléřský vyzývatel i jako předseda SPD.

Partajní šachy v obsazení Frank-Walter Steinmeier (na prezidentský post), Sigmar Gabriel (po Steinmeierovi na ministerstvo zahraničí) a Schulz (po Gabrielovi do čela strany) jsou dohrány. V porovnání s lety 2009 a 2013 jde o průlom. Tehdy sociální demokraté sázeli na model, v němž byly funkce předsedy strany a kancléřského kandidáta oddělené. Unikátní je i shoda straníků na novém uspořádání – dostat při volbě předsedy strany stoprocentní podporu není v SPD ani zdaleka pravidlem. Euforie v socialistických řadách je

pochopitelná, nicméně od slov a nadšení k činu bývá daleko.

Třebaže praktické převzetí kancléřství není ani po neděli zrovna na spadnutí, sociálním demokratům je to jedno. Strana se dostala tam, kam chtěla. Získala pocit, že má v Německu pořád ještě co říci. Má přece Schulze. Muže, který přináší do politiky extrémně vlastní profesní dráhy (vyučení knihkupec, problémy s alkoholem) a nabízí příklad, že když se dokázal

Stranické šachy jsou dohrány. Nadšení lze pochopit, ale od nadšení k činům bývá daleko.

napravit on sám, zvládne to i SPD. Co na tom, že jeho „uchazečská“ řeč nebyla nic moc a on sám se na pódium v průběhu nominačního sjezdu několikrát vrátil. Publiku to bylo fuk. Přišel mesiáš. Nebo také, jak to vidí nemálo sociálnědemokraticky orientovaných Němců, SPD našla svého Obamu. Hlasitého, patetického, plného symbolů – vždyť tak začal své tažení na Bílý dům první americký prezident USA tmavé pleti.

Ano, německá sociální demokracie se našla. Ona

v Schulzovi a on v ní. Třináct tisíc nových členů, kteří do strany od prvního ledna vstoupili, dokazuje, že má SPD sympatie veřejnosti. V průzkumech sice za spoluprádní unii CDU/CSU pořád zaostává, ale „Schulzův efekt“ pozvedl její preferenci o 12 procentních bodů. Jinými slovy, mluvíme ještě vůbec o stejné partě, která pod vedením Sigmara Gabriela připomínala v uplynulých letech vypelichaného kocoura, který si vytkl za cíl přežít?

Potíž je v tom, že Schulz by kvůli náladě na sněmu mohl klidně předčítat z telefonního seznamu a sklidil by potlesk. Ovšem pro volební vítězství je nutné přesvědčit širší veřejnost. Tisíce čerstvých stranických průkazek jsou fajn, ale hovoříme o 80milionové zemi. Teď by to chtělo pořádný koncept, nejen pojmenování všeobecně známých problémů (Trump, soudržnost Evropy, imigranti), jak to dělá Schulz. SPD se posunula do kolejí, po nichž jedou – proti zavedeným stranám – četná nová politická hnutí: když chybí program, stane se programem sám lídr. Jenomže ať si to SPD uvědomuje, nebo ne, Schulz je všechno, jenom ne ortodoxní socialista. Pro voliče to může být rychlý magnet, straně by se to ale mohlo nakonec vymstít.

Kresba Břetislav Kovářik

Chladné scény o citových vášních

■ Polský talent Tomasz Wasilewski se představuje v českých kinech svým úspěšným mrazivým dramatem *Spojené státy lásky* o čtyřech nešťastně zamilovaných ženách.

Iva Přivřelová

Objev karlovarského festivalu Tomasz Wasilewski prorazil v Evropě. Jeho třetí film *Spojené státy lásky* loni na Berlinale vyhrál cenu za scénář, za něj získal koncem roku i nominaci na Evropskou filmovou cenu. Nyní se dostal také do českých kin, kde ukazuje, že Polsko se v osobě Wasilewského má čím chlubit.

Příběh čtyř žen a jejich neopětovaných citů je natočený jako chladné drama drásavých emocí, uzavřených ve vybledlých, strohých, statických obrazech rumunského kameramana Olega Mutua, jenž natočil i rumunského vítěze Cannes 4 měsíce, 3 týdny a 2 dny.

Mutu obdobně jako Wasilewski zažil v dětství socialistický režim i pozvolný přechod k novému systému

TALENT. Polská kinematografie se může po čase pochlubit dalším talentem – režisérem snímku *Spojené státy lásky* Tomaszem Wasilewským, který loni na Berlinale získal cenu za scénář. Jeho film nyní míří i do českých kin.

na začátku devadesátých let, kdy se *Spojené státy lásky* odehrávají.

Politika je ale přítomná jen v podtextu a detailech a nových a jen těžko využitelných možnostech žen upoutaných svými obsesemi na jedno místo.

Wasilewski se soustředí na vnitřní život svých postav, který vykresluje bohatě i bez mnoha slov, pomocí přesvěd-

čivých hereček a promyšlené scény.

Film pod svým romantickým názvem skrývá nehostinný snímek s explicitní nahotou vyprávějící o tichém zoufalství, plný postav ovládaných svou posedlostí. Jednu ženu přitahuje kněz, druhá se nechce vzdát čerstvě ovdovělého milence, třetí touží po mladé sousedce, která marně sní o kariéře modelky.

Divák musí tento mrazivý intimní svět sám rozehrát svou empatií ke čtyřem blondýnám různého věku spojeným stavem neopětované touhy a nevybité sexuality.

Autor spoléhá na zapojení a vnímavost diváka. To prozrazuje i rozdělení filmu do tří kapitol neohraničených žádnými titulky. Osudy žen tak lze sledovat po sobě, ovšem ve stejném čase.

Wasilewski má ale svůj film pod kontrolou a ví, jak se zarýt pod kůži těm, kteří se neobrní nezájmem a rychlými soudy.

Autorka je spolupracovnicí redakce

Spojené státy lásky

(drama, Polsko/Švédsko, 104 minut)

Režie a scénář: Tomasz

Wasilewski

Hodnocení: 70 %

Divadlem roku je Komorní scéna Aréna

Své loňské vítězství v Cenách divadelní kritiky (dříve Ceny Alfréda Radoka) v hlavní kategorii divadlo roku obhájila Komorní scéna Aréna Ostrava. Inscenací roku zvolilo devět desítek divadelních kritiků operní inscenaci Národního divadla v Brně autorů Bély Bartóka a Arnolda Schönberga *Modrovousův hrad/Očekávání*.

Výsledky pětadvacátého ročníku tradiční ankety včera večer vyhlásil pořadatel ankety, časopis *Svět a divadlo*. Ostravská scéna byla na hlavní cenu nomino-

vána společně s pražským Divadlem v Dlouhé a právě operou brněnského Národního divadla.

Inscenace roku *Modrovousův hrad/Očekávání* měla premiéru loni v polovině října. Režisér David Radok se k ní vrátil poté, co stejné představení nastudoval v dubnu 2015 pro göteborgskou operu. Pro druhé, české nastudování spojil síly orchestr Národního divadla Brno se švédskými sólisty Katarinou Karnéusovou, Katarinou Giotasovou a Andersem Lorentzsonem.

Cenu za ženský herecký výkon získala Pavlína Štorková za roli v představení *Olga (Horror z Hrádečku)*, v níž ztvárnila bývalou první dámu a první manželku Václava Havla. Hru uvedlo pražské Divadlo Letí. Představení získalo i cenu za nejlepší poprvé uvedenou českou hru loňského roku.

Za mužský herecký výkon roku byl oceněn Stanislav Majer za titulní roli ve hře Davida Zábranského pro Studio Hrdinů nazvané *He-rec* a truhlář Majer mluví o stavu své domoviny. /duk/

BRECHTŮV BAAL. Na repertoáru oceněné Komorní scény Aréna Ostrava byl do loňského května i *Baal* Bertolda Brechta.

Foto dne

Foto: reuters

DRAŽBA HVĚZDY. Nejdražší broušený diamant na světě, který byl kdy nabídnut k aukci, uvede dražební síň Sotheby's. Hodnota diamantu zvaného Růžová hvězda byla odhadnuta na šedesát milionů dolarů. Zájemci jej mohou začít dražit 4. dubna v Hongkongu.

Výročí týdne

Společnost, která přepsala dějiny byznysu

■ První úpis akcií na světě je jedno z prvenství, které patří Sjednocené východoindické společnosti.

Nizozemské generální stavy odhlasovaly 20. března 1602 založení společnosti, která změnila svět. Sjednocená východoindická společnost (Vereenigte Oost-Indische Compagnie, VOC) je ověřena mnoha prvenstvími, která sehrála zásadní roli v budování moderního kapitalismu.

VOC je označována za první akciovou společnost světa, první nadnárodní

společnost, svým způsobem za největší obchodní korporaci v dějinách i za uživatele prvního globálně známého obchodního loga.

První veřejný úpis akcií na světě, nabídka obchodních podílů široké veřejnosti a jejich veřejné obchodování na burze měly za následek další spojená prvenství, jako například stížnosti minoritních akcionářů a počátek řešení corporate governance.

VOC byla ve své době výjimečná a dominantní. V polovině 17. století čítala její obchodní flotila více lodí, než kolik měly Anglie, Francie, Španělsko a Portugalsko dohromady. Amsterdam

se stal prvním globálním finančním centrem, VOC disponovala mnoha právy vyhrazenými doposud pouze suverénním státním celkům. Řadily se mezi ně vydržování vlastní armády, ražba vlastní měny, zakládání kolonií, právo vyjednávat a uzavírat mezinárodní smlouvy nebo vlastní soudnictví a trestní právo na vymezených územích.

Od počátku 17. do konce 19. století prakticky nemě-

la konkurenci a na jejich obchodních trasách ostatní jen „příštípkařili“. A obchodních tras bylo stále více. Původní

záběr, monopol na obchod s kořením, se značně rozšířil komoditně i geograficky.

Z dnešní Indonésie a tehdejšího sídla Batávie, z kterého je dnes hlavní město Jakarta, získala i monopol na obchod s izolacionistickým Japonskem, zakládala zastoupení v Číně,

Vietnamu, Koreji, na Ceylonu, vytlačila Portugalce ze západooindického pobřeží, založila Kapské Město v dnešní Jihoafrické republice a mořeplavci v jejich službách značně zpřesnili tehdejší kartografické znalosti a pojmenovali mnohé dosud neznámé části světa. Patří mezi ně řeka Hudson v Severní Americe, ostrov Tasmánie u Austrálie nebo Nový Zéland.

VOC byla globální korporací s celosvětovým záběrem, ale i nemalou byrokracií s mnoha chybnými rozhodnutími, takže na konci 18. století byla předlužena a zestátněna. /mcc/

Včera
uplynulo
415
let od založení
Sjednocené
východoindické
společnosti.